

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful și învoială.

Manuscrisurile nu se înnapoiesc.

Războiul contra Rusiei.

Declarația generalului Boroevici.

Primind alături în cartierul armatei austro-ungare din nordul Moldaviei pe corespondenții de război, comandantul armatei de operațiune, generalul de inf. baron de Boroevici, i-a salutată în numele armatei. Apoi le-a făcut următoarea declarație:

„Știu, că opinia publică se vede până la un grad oareșcare amăgită, fiindcă n'am mers până acuma din victorie în victorie, precum se așteptau mulți. Opinia publică este însă neorientată asupra războiului modern.

Dacă Rușii ar poseda o infanterie, precum avem noi, ei ar fi deja la Viena, iar dacă noi am avea o artilerie atât de numeroasă precum o au Rușii, am fi deja la Kiev.

La început situația era astfel: Unul dintre ai noștri contra trei Ruși; astăzi situația s'a schimbat. Unul dintre ai noștri contra doi, iar de încheiere va fi unul contra unul.

Trebuie să avem răbdare, până când va veni hotărârea catastrofală. Ea poate veni peste șase săptămâni sau șase luni — această nuse știe.

Astăzi încă, când împușcăm o mie de Ruși, vin în locul lor cincisute noi. Războiul însă se poate termina numai cu învingerea noastră. Pentru mâine vă prouit lucruri interesante.

Din declarația aceasta francă și făcută fără multă înfrumțetare a generalului Boroevici ne putem face cât de cât o înțelegere despre forțele combatante, cari își stau față în față luptându-se cu cea mai mare îndârjire precum și despre durata actualului războiu.

Neutralitatea Italiei și României. »Neues Wiener Tagblatt« află din Milano:

„Perseveranza« scrie: Neutralitatea este azi singura politică justă pentru România ca și pentru Italia; majoritatea este și în România pentru neutralitate. România împărtașește și ea acest punct de vedere, cu condiția ca interesele ei să nu fie vătămate. Dacă nu e decât atât, u e loc ca aceste state să și schimbe polițica. Italia nu se va impresiona pici de presiuni, nici de ispitiri. De n'fel în atari seducțiuni nu se malfestă decât slăbiciune, pe când puștile cari ar avea oare-care dreptee a cere sprijinul Italiei aprobă cu totul ca Italia să stea la o parte.

SITUAȚIA

pe câmpul de războiu.

Azi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale:

Luptele în Galiția, Bucovina și în Carpați.

Budapesta 21 Oct.

După un atac greu și îndârjit, pe care l-am făcut în contra pozițiilor întărite dușmane, cari se estindeau dela Felatyn și Medika până la Ment, am câștigat din nou în mai multe puncte teren. Contra-atacurile rusești în schimb n-au reușit nicăiri.

Trupele noastre au luat noaptea trecută cu asalt înălțimile spre nord de Mizyniec.

Spre sud de Mageria le-a succedat deja eri trupelor noastre să înainteze din pozițiile ocupate în contra înălțimilor.

Pe aripa sudică se dau cu deosebire lupte artileristice, cari iau caracterul unor lupte de cetate.

În Carpați am ocupat eri trecătoarea Jablonica, ultima, pe care Rușii au mai ținut o ocupată. Pe pamântul Ungariei nu mai există dușman.

În Bucovina am ajuns înaintând până la râul Siretului.

Luptele franco-ruso-germane.

Berlin 21 Oct.

Cartierul general comunică următoarele:

La canalul Jper trupele noastre stau încinse în lupte. Dușmanul și-a sprijinit artileria spre nord de Nieport și dela mare. În timpul acestor lupte artileria noastră a scos din luptă un torpilor englez.

Spre vest de Lille luptele continuă neîntrerupt. Trupele noastre au luat și aci ofensiva respingând pe dușman în mai multe puncte. Am făcut prizonieri cu totul 2000 englezi și am capturat mai multe mitralieze.

Pe câmpul de luptă din ost n-a urmat lupta decisivă.

Noul sediu al biroului socialist internațional. Ziarul berlinez socialist »Vorwaerts« anunță, că conferința partidului socialist din Scandinavia a primit propunerea socialistilor olandezi ca biroul socialist internațional să albe de acum înainte sediul la Amsterdam, iar nu la Bruxelles.

Retragerea Rușilor

din Bucovina.

Evacuarea orașului Cernăuți.

București, 22 Oct. n.

— Prin expresul nostru. —

„Universul« de azi dimineață publică următoarele telegrame:

MAMORNIȚA, 21 Oct. Trupele rusești au evacuat eri după amiază Cernăuții, plecând prin Sadagura parte spre frontiera rusă, parte spre frontul de luptă din Galiția.

În ultimele zile patrula de mișicini austriaci au atacat trupele rusești, cari s'au retras, evacuând diferite localități din Bucovina, cari au fost imediat ocupate de trupe austro-ungare.

Rușii au părăsit capitala Bucovinei fără luptă. Guvernatorul rus Evreinow a plecat seara la Noua-Suliță, unde a petrecut noaptea.

Cernăuți 21 Oct. Evacuarea orașului Cernăuți a durat 34 de ore și s'a terminat eri la orele 2 p. m. La orele 10 seara a sosit prima patrulă, compusă din 12 oameni. După aceea succesiv, în cursul nopții au sosit mai multe detașamente mici, cari au fost încarțurate prin școli. Grosul armatei austro-ungare a început a sosi în oraș azi la orele 11 a. m. Reocuparea orașului de către trupele austro-ungare a provocat manifestații de simpatii în oraș.

Grăniceri bulgari pe

teritoriul românesc.

Din Giurgiu, se comunică cu data de Marti.

Astăseară dezertorii români Mihail Iacob și Leonow Iacob cari se aflau în Bulgaria aflând de amnistia regală, au plecat dintr'un sat de lângă Rusciuk, unde locuiau, spre malul Dunărei pentru a trece la Giurgiu din Rusciuk. Dând de niște bărci ale unor pescari, ei su renunțat de a mai veni la Rusciuk și urcându-se într'o barcă au început să lopăteze.

Grănicerii bulgari Andrei Negoff, Ivan Ivanoff și Petcu Nedeff, dela pichetul bulgar, au tras focuri de pușcă asupra celor doi dezertori scundându-i să se oprească, aceștia însă continuând să avanseze spre malul românesc, cei trei grăniceri împreună cu barcăgi Gh. Dimitroff și Stoian Mircoff s'au urcat de asemenea într'o barcă urmărind pe fugari.

Dezertorii români ajunși la malul românesc au debarcat și au fugit.

Grănicerii bulgari au debarcat și ei pe pământul românesc trăgând vre-o 36 de focuri asupra urmăriților.

Un grănicer român, Diaconu Udriște, auzind datături s'a îndreptat în direcțiunea lor și cu ajutorul grănicerilor dela pichetul Slobozia, a arestat și dezarmat pe grănicerii bulgari precum și pe însoțitorii lor transportându-i la postul de grăniceri din Roman unde plutonierul Const. Rădulescu a început ancheta.

Malorul de grăniceri bulgari din Rusciuk a făcut o adresă postului din Ramadac, prin care cere eliberarea celor 3 grăniceri.

Cererea l-a fost refuzată de oarece autoritățile superioare civile și militare dela noi, cari au fost înștiințate au ordonat facerea unei anchete și trimiterea atât a dezertorilor români cât și a grănicerilor bulgari la Siguranța generală a statului. I.

† Dimitrie A. Sturdza

1833—1914.

Eri dimineață a încetat din viață la București, după o lungă suferință Dimitrie A. Sturdza, fostul șef al partidului liberal, unul dintre cei mai marcanți și activi bărbați politici ai României.

Dim. A. Sturdza, s'a născut în Iași, la 25 Februarie 1833, ca al treilea fiu al lui Alexandru Sturdza.

Primele cunoștințe și le-a câștigat în țară, în condițiile în cari se făcea pe atunci în Moldova educațiunea fiilor de boieri, apoi și-a continuat și completat studiile în Germania, la Goettingen, Freiberg, Iena, Munich, Bonn și Berlin, urmând științele economice, financiare și de stat.

La 1857, în vârstă de-abia de 24 de ani, a intrat în viața politică ca secretar al divanului ad-hoc. Lupta întreprinsă mai întâi la Iași pentru realizarea Unirei și a celor lalte puncte votate de divanul ad-hoc, a avut în Dim. A. Sturdza un soldat devotat, convins încă de atunci de necesitatea unui principe străin, care să pună capăt intrigelor pentru domnie și să stabilească o legătură de unire între țară și Occidentul european.

Când, prin proclamarea Unirei, în urma voturilor dela 5 Ianuarie la Iași și 24 Ianuarie la București, începe nouă viață pentru țările surori. Dimitrie A. Sturdza devine secretar particular al noului domnitor Alexandru Ioan I. Caracterul secretarului noului domnitor, rezultat al educațiunii germane, nu se împieca însă cu starea de lucruri dela Curte. Și pentru aceasta, la 5 Martie 1859, Dim. A. Sturdza părăsi postul de secretar al Domnitorului,

luând portofoliul ministerului instrucției publice în Moldova, în cabinetul lui Ion Ghika.

Rămas în afară de viața politică oficială, după demisia ministerului Ghika, Dim. A. Sturdza luă o parte activă în mișcarea ce se pregătea în contra Domnitorului Cuza. Publicând în »Steaua Dunărei« numerele dela 8—15 Decembrie 1859, două articole intitulate »Moralitatea și noule instrucțiuni pentru aplicarea legii electorale din 7 August 1859«, Dim. A. Sturdza fu dat în judecată și condamnat chiar. Reintră însă din nou în minister, la 17 Ianuarie 1861, luând portofoliul lucrărilor publice, până la 22 Maiu 1861, când demisionă din nou, până la detronarea lui Vodă Cuza, Dim. A. Sturdza continuă a lua parte la toate mișcările cari pregăteau detronarea.

După detronarea lui Alexandru I la 11 Februarie 1866, Dim. A. Sturdza intră guvernul instituit de locotenenta domnească.

Ca ministru la 14 Martie 1866 se pronunță pentru candidatura principelui Carol de Hohenzollern, ales principe al României prin plebiscitul dela 2—8 Aprilie, acelaș an. În aceeași calitate ese intru întâmplinarea principelui Carol la Pitești, la 9 Maiu 1866, pentru a-i prezenta programul primei sale în Capitală.

La 10 Maiu 1866 Dim. A. Sturdza e numit în primul minister al noului Domnitor ministru al lucrărilor publice ca moldovean și membru al centrului.

Ca ministru al principelui sustine instituirea Senatului, veto necondiționat și absolut al principelui, sub denumirea de »România« pentru Principalele-Unite și ia parte la votarea Constituției de către Constituantă, la depunerea jurământului Domnitorului pe Constituție și la votarea legii electorale.

La 15 Iulie 1866 domnitorul chemând la presidenția consiliului pe Ion Ghika, ca prezentând mai multe garanții pentru a trata cu Turcia în chestia recunoașterii sale. Dim. Sturdza intră în cel d'al doilea minister, la lucrările publice și ad-interim la instrucțiunea publică până la numirea lui I. Strat ca titular.

La 30 August acelaș an plecă la Constantinopol, împreună cu prințul G. Știrbelu, pentru a continua negocierile recunoașterii. După patru luni de tratative, această chestie se rezolvă definitiv.

Când domnitorul se duse la Constantinopol pentru recunoașterea sa, Dim. Sturdza îl întâmplină la Varna, și-l însoțește în toate vizitele oficiale în Capitala Turciei, până la reînvoierarea în țară, la 18 Octombrie 1866.

La 15 Noembrie ia parte la deschiderea primei legislații constituționale, iar în anul următor la 8 Ianuarie se căsătorie cu d-ra Zoe Cantacuzino.

La 21 Februarie 1867. Camera

Mozaicari din războiu.

— Din Bordeaux. — Ultima tragedie. —

Ziarele mondiale au rapoarte interesante despre Bordeaux, despre viața capitalei provisorie a Franței. Bordeaux, așezat pe malurile râului Garonne, cu port maritim, avea 300 mii de locuitori. De când s'a mutat aici guvernul țării, s'a sporit numărul locuitorilor, dar s'a urcat și prețul mijloacelor de trai. S'au sumpit alimentele, apoi abia cu greu se pot găsi locuințe, și restaurantele fac mai mari pretenții, decât hotelurile elegante din Paris. Prețul unei camere de hotel, de eleganță mijlocie, este 50—100 franci pe zi. Ne aparie apoi prețul mâncărilor pe lista dela restaurante, îndeosebi cea dela hotelul »Chaperon Rouge«.

Cu toate aceste localele și hotelurile sunt arhipline. Deputații din cameră, senatorii, droala de amployați din ministerii au năpădit orașul. Bordeaux, localitatea dela țară a luat pe un timp oarecare aspectul de capitală.

Aici se desvoaltă agitațiile, în acest loc se resimte mai puternic sentimentul bucuriei sau al durerilor, după cum se învârte roata norocului. Aici

se concentrează pe toate căile rapoartele și se împart poruncile și direcțiunile pentru armată.

Sunt ăllnțe patriotice și nobile, sunt vârtuși, dar și ticăloși. Relevăm una din aceste.

Din Paris și alte orașe s'au adunat în Bordeaux, o sumedenie de tineri din elită, cari chipul că au de lucru în ministerii, nu sunt înrolați în armată. Sub acest pretext ei sunt protejați de unul din puternicii zilei, iar de fapt sunt niște pierde-vară prin cafenele la primbări etc.

Cu aceste apucături au produs în populația orașului mari nemulțumiri și ministrul de războiu a dat ordin să se recruteze din nou toți acei tineri, cari au rămas nelinrolați sub diferite pretexte dela purtarea armelor. Actul recrutării are să se îndeplinească până la finea lunii corente.

Iată ce încercări subversive face protecțiunea condamnabilă, chiar în timpuri grele și când patria e amenințată...

În împrejurimea Anversului, aproape de fortăreața L'erre se află un

sat mic belgien, care poartă numele de Bouchout (Bușu). Nu are ziduri de fortificare, dar în o parte a satului se ridică un modest castel, în mijlocul unui parc.

Aici își are locuința victima unei tragedii sguuitoare, o femeie, o împărăteasă cu mintea tulburată. Și stă aici de 40 ani. Nenorocita e o principesă belgiană, sora răposatului rege al Belgiei, Leopold II și soția împăratului țării Mexico, Maximilian, unul din frații împăratului și regelui nostru. Numele împărătesei este Charlota.

Soarta tragică a împăratului Maximilian e cunoscută. A fost osândit la moarte și împușcat de partidul republican din Mexico, pentru că a primit tronul imperial oferit de monarhiști. Luptele au durat 3. ani, dar în fine armata împărătească a fost nimicită, Maximilian făcut prizonier la Queretaro și împușcat.

Actul acesta s'a săvârșit în 19 Iunie 1867.

Ori ce încercare a împărătesei Charlota de a salva viața bărbatului ei a fost zădărnice. Catastrofa însă sub greaua lovitură l-a atățat arterele cerebrale. Femeia a înnebunit. A că-

pătat o alinație lentă, care urește lumea, dar are caracter liniștit.

Atunci i s'a făcut castelul din Bușu și l'a dat personalul potrivit să o îngrijească: medic, două dame de onoare și câteva femei de serviciu, cari o tratează cu gingășie. În chipul acesta trăiește nenorocita împărăteasă, îmbătrânind în șirul lung al anilor. Plăcerea i este să se primble prin parc, însoțită de câte o cameristă... Se vede atunci cu față tristă, e mai ales tăcută și se pare gânditoare... Incolo trăiește retrasă și nu primește pe nime. A făcut însă odată o excepție. A primit vizita fratelui său, a regelui Leopold, înaintea cu 12 ani. Dar nu l-a salutată ca frate, ci ca domnitor.

Când Leopold a intrat în salonaș, Charlota l-a venit înainte, i-a făcut două complimente, de rigoare la curțile regesti și l-a agrățit:

— Malestate! Malestate!

Apoi a început să cânte imnul belgian, cu acompaniament la pian. Scenele aceste neașteptate au impresionat într-atâta pe rege încât a eșit din salon, înainte ca Charlota să

termine imnul. De atunci regele n-a mai cercetat nici când pe sora-sa.

De ce idei au fost stăpâniți în acele momente regele și sora-sa, ce gânduri le-au pătruns creierii cu privire la timpul și suferințele din trecut, — nu s'a putut afla de la nici unul, a rămas o taină...

Pe la satul Bușu din Belgia, cu castelul împărătesei lovituri de nenorocire și făcut pentru odihnă, s'au schimbat acum lucrurile. Au venit Germanii în Belgia, ca să supună cetățile și țara. Și au ocupat și Anversul!

Când s'a început războiul între Germania și Belgia, nobila suferindă a trebuit să fie dusă departe din castelul Bușu, în un loc pacinic și liniștit. Până acum însă nime nu știe unde.

Împărăteasa a fost amăgită că vin oamenii răi pe la Bușu și trebuie să plece cu toții. Blandă și ascultătoare, ea și-a dat învoirea. N'a știut însă realitatea și n'a știut ce se așteaptă pe plaurile Anversului!

Aceasta este poate ultima tragedie a vieții împărătesei Charlota.

dând un vot de blam în guvern. Dim. Sturdza demisionă odată cu întreg ministerul.

La 18 Decembrie 1870 în urma demisionii cabinetului prezidat de Manolache Costache, Dim. Sturdza, care urmasse negocierii de ordin economic la Berlin, Viena și Pesta, luă portofoliul finanțelor, în guvernul prezidat de Ion Ghica.

La 15 Septembrie 1871 fu ales, în unanimitate, membru al Academiei române, în secțiunea istorică și arheologică, iar la 6 Aprilie 1874 fu numit în comisiunea de șapte pentru restaurarea monumentelor istorice.

Cești-vă atitudine României în iminentul război ruso-tur? dădu naștere la divergențe de păreri între Dim. Sturdza și colegii săi din minister.

Considerând neutralitatea ca cea mai bună politică de urmat pentru moment, Dim. Sturdza demisionă la 4 Ianuarie 1877, pentru a intra din nou în minister, la departamentul finanțelor, la 27 Ianuarie, într-o situație financiară de cea mai zdruncinată în locul lui Ion Brătianu, care trecu la lăterale.

Nu trecu însă o lună și din cauza neînțelegerilor din minister, Dimitrie Sturdza demisionă din nou, la 29 Februarie 1877.

În Martie 1878, în urma încheierii tratatului de la San Stefano, Dimitrie Sturdza fu trimis în misiune diplomatică în Europa, împreună cu Ion Ghica. Relatoarea se în țară într-o misiune: luând portofoliul finanțelor.

Dar după nici doi ani la 16 Februarie 1880, Dim. Sturdza demisionă, fiind numit delegat la Berlin în afacerea răscumpărării căilor ferate.

În ministerul Dumitru Brătianu, Dim. A. Sturdza luă portofoliul afacerilor străine, când la Londra se intrunise conferința în scop de a institui o comisiune mixtă pentru partea Dunării dintre Brăila și Porțile de fier. Dim. A. Sturdza comunică în Camera, în 30 Ianuarie 1883, că guvernul este ferm decise să susțină drepturile și interesele țării în chestiunea Dunării, iar la 12 Maiu trimite lui Ion Ghica, care reprezenta țara la Londra, o notă cu înțelesuri precise ca răspuns la hotărârile conferinței. În urma acestei note, reprezentantul României se retrage din congres și Dim. Sturdza comunică guvernului englez că nu recunoaște și nu se crede obligat de niște hotărâri luate fără participarea țării și în contra ei și că refuză să ratifice tratatul Puterilor pentru instituirea comisiunii mixte.

Fiind ministru al cultelor d. Dim. Sturdza, patriarhul ecumenic recunoaște autocefalia seculară a bisericii ortodoxe române.

La 1 Martie 1888, în urma unei remanieri Dim. Sturdza trecu de la ministerul Instrucțiunii publice, la cel de finanțe.

Campania opozițiunii unite, luând în acest timp un caracter din ce în ce mai violent, Dim. A. Sturdza demisionă odată cu întreg ministerul la 23 Martie 1888, în urma manifestărilor pe stra-

dele Capitalei la 13, 14 și 15 Martie 1888.

Pe la finele anului 1888 Dimitrie Sturdza începu publicarea însemnărilor lucrări ce poartă numele de «Acte și documente relative la istoria renașterii României».

La 1 Aprilie 1891, când Academia Română și-a serbat jubileul de 25 ani, Dim. Sturdza, ca secretar general al Academiei, a răspuns la cuvântarea regelui și a dat cetire raportului prin care se arată activitatea de 25 ani a acestei instituțiuni.

După moartea lui Ion Brătianu, în 4 Maiu 1891 locul de șef al partidului liberal devenind vacant, comitetul executiv a partidului național liberal a ales ca președinte al său, la 22 Iunie 1892, după propunerea lui Eugen Stătescu, pe Dim. Sturdza.

Ca fost ministru, Dim. A. Sturdza, a însoțit pe regele Carol I. la Sigmaringen pentru a asista la căsătoria principelui Ferdinand cu principesa Maria, căătorie celebrată la 26 Decembrie 1892.

La 4 Octombrie, 1895, Dim. A. Sturdza fu însărcinat cu formarea guvernului. Guvernul acesta demisionă în curând, în Noembrie 1896 dar Dim. A. Sturdza fu din nou chemat să formeze guvernul în 1 Aprilie, 1897.

După doi ani și guvernul acesta demisionă pentru ca la 14 Februarie 1901, Dim. A. Sturdza să fie iar însărcinat cu formarea guvernului. Criza economică grea prin care trecuse țara, făcu pe cel din fruntea țării să recurgă la mijloace noi pentru întărirea financiară a României. În această direcție Dim. A. Sturdza a lucrat cu o râvnă deosebită.

În 1907, după retragerea guvernului Gr. G. Cantacuzino, căzută din cauza răscălelor, Dim. Sturdza este însărcinat pentru ultima oară cu formarea guvernului.

În 1909 Dim. Sturdza se retrage din viața politică, pășind șefa partidului liberal. Cătorăca sa activitate o consacra apoi Academiei Române și operelor sale istorice.

În decursul zilei de ieri au sosit la locuința defunctului Regele Ferdinand, regina Elisabeta, regina Maria și principele Carol exprimând membrilor familiei condoleanțe și depunând flori.

Guvernul a hotărât să se facă defunctului funeralii naționale. În-mormântarea va avea loc Vineri la cimitirul Șerban-Vodă.

Atitudinea ostilă a lui Essad pașa. Din Milano se anunță următoarele:

Locuitorul consulului austro-ungar a primit Durazzo împreună cu dragamarul consulatului german și cu numeroși germani și austrieci, din cauza atitudinii ostile a lui Essad pașa și a partizanilor săi.

Comemorarea artistică a regelui Carol.

Planurile unei statui și unui mausoleu grandios.

București 20 Oct. n. 1914.

Intrarea în neființa veșnică a regelui Rege Carol I, va trebui să fie imortalizată — căci o victorie asupra morții este nemurirea ei — prin creațiuni artistice, cari să dovedească iubirea ce l-o păstrăm dincolo de granițele pământestilor, vieți, cât și simțului nostru de impresionabilitate artistică. Am fi un popor sau prea blazat, sau prea cu măruntă aptitudine, dacă din sânul nostru nu ar eși desenatori și pictori, arhitecți și de-oratori, poeți ori muzicanți ca să creeze fiecare cu mijloace speciale artelor lor, glorificări celui dispărut.

Dar în primul rând artiștii de carte plastice sînt chemați a-și aplica puterile inventive spre a găsi formulele vrăjite ale frumuseții concrete spre a ne trezi în suflete ceea ce noi înșine simțim în mod nelămurit.

Asfel va trebui, întâi să ne gândim la o statuă, desigur ecvestră, așezată în Piața ce-i poartă numele, în Piața cea înfrumusețată-o Ei însuși cu unul din cele mai frumoase Palate ale orașului (cu Palatul Fundațiunii). Această statuă va trebui să simbolizeze în atitudinile ieratiche pe Marele Căpitan, pe Intemeietorul, pe Organizatorul, pe Sacrul creator al unei Dinastii. Pentru realizarea acestui simbol, desigur nu e nevoie de poza unui cal — ce se cabrează spre a nu reedita atitudinea din statua lui Mihail, în care calul și nu omul se glorifică!

Dar testamentul Regelui Carol vorbește de un mausoleu ridicat în fața Bisericii Cărmidari. Acolo să se ridice, unde cu limbă de moarte, a grăit Marele Rege! Dar mausoleul să fie inspirat de ideea grandioasă în linii simple. În privința scoseta poporul Belgian a creiat la Laecken lângă Bruxelles, un frumos monument de măreție în simplitate, prin ridicarea mausoleului lui Leopold I. Așezat pe o mică movilă, mausoleul e de marmoră albă. În forma unui turn de catedrală gotică și se poate vedea de la o imensă distanță, iar de pe vârful lui se poate admira panorama întregă a Bruxellesului.

Defectul monumentului de la Laecken, însă, este că e prea singuratic fără coroane, peristiluri, etc., cari să formeze în jurul lui un tot.

Un mausoleu impunător se poate inspira dela acela din Charlottenburg de lângă Berlin. El are coroana dela fațadă, și e în genul templului lui Thesen (cu titlul la Volksgarten din Viena și care a inspirat și pe a hitcutul Bisericii Madelene din Paris).

Dar statuia cea mai frumoasă din Europa e aceea din Berlin ridicată lui Wilhelm I. Pe un imens soclu se află împăratul călare. Soclul e gătit la culori cu patru figuri simbolice; el continuă sau se prelungeste jos cu

patru enorme dreptunghiuri ce susțin fiecare câte-un leu uriaș. Iure aceste drept unghiuri sînt trepte (20 dacă nu ne înșelăm). La spatele enormei statui se află colonada în hemiciclu. Totul dă o impresie de măreție și de unitate care covârșeste sufletul.

Fiește gloriificarea artistică a Regelui Carol nu se va face imediat. Dar credem că o discuțiune liniștită și largă asupra acestei chestiuni este oricând binevenită, de oarece trebuie să facem ceva demn de El și de noi!

Imortalizarea Regelui Carol printr-o statuă și un Mausoleu grandios va fi și o foarte bună ocaziune de a înfrumuseța Capitala noastră, săracă până acuma de monumente mari, de pietre magifice și de bulevarde cu largi perspective. Un mausoleu regesc ar creia — așa cum planuește Marele Rege — un fund estetic al unui mare bulevard. Și cine are o noțiune vagă despre estetica orașelor, știe că frumuseța marelor «Avenues» o dau închiderea lor în fund cu un mare edificiu. Biserica Sacre-Cœur, Opera, Arcul de triumf din Paris, S-ta Maria lângă grădina botanică din Bruxelles, sînt exemple concrete de efectui estetic cu totul superior ce-i crează marilor monumente văzute în perspectiva depărtată a căilor lungi și împodobite.

Mausoleul Regelui Carol ar creia deci, în Capitala României, aspecte mărețe și perspective superioare estetice.

De asemeni gravarea unei medalii (de Chaplain sau Roty) ar îmbogăți arta gravurii în metal la noi.

Cultul Regelui mort să se eternizeze prin extazul estetic și prin farmecul liniștitor al artei!

Vitorul.

ȘTIRI

— 9 (22) Oct. v. 1914.

Moartea d-nei Maiorescu Din Heidelberg vine știrea că soția fostului prim-ministru Titu Maiorescu a încetat acolo din viață într-un sanatoriu în urma unor îndelungate suferințe. În-mormântarea d-nei Maiorescu s'a făcut în mod provizoriu la Heidelberg. Mai târziu corpul neînsulețit va fi adus în țară.

D-l T. Maiorescu, care de mai multe luni petrecea la Heidelberg, se va întoarce în curând în țară.

Ofițeri și soldați români distinși. În Monitorul oastei Nr. 70 găsim între ofițerii, cari s'au distinși pe câmpul de luptă, pe următorii Români.

Maj. Sa Monarhul a exprimat recunoștința și lauda Sa pentru ținuta lor vitească în fața dușmanului căpitănilor: Artur Dan de Apșa din regim, de inf. 37. Emil Popovici din regim, de inf. 53 și Aurel Păcuraria din regim, de inf. 85.

Crucă de argint pentru merite s'a conferit lui Alexandru Ispas, cărmăciul pe vapoarele de pe riul Sava.

Ofițeri români morți și răniți pe câmpul de luptă. În lista de pierderi Nr. 30 edată la 19 Oct. și publicată de ziarul Neue Fr. Presse găsim pe următorii ofițeri români morți și răniți: Ioan Cloaje locot. în regim, de inf. Nr. 5 (Boița — rănit; Mihail Coliban locotenent regim, de inf. Nr. 5 Comp. 14 (Brașov) — rănit; Dr. Ștefan Darabanth sublocot. i. r. regim, de inf. Nr. 5 (Sătmar) rănit — prisionier; Ioan Lăzdroiu locot. regim, de inf. Nr. 5 — mort; Petru Major sublocotenent reg. de inf. Nr. 5 (Sibiu) rănit; Aurel Păcală căpitan reg. de inf. Nr. 5 rănit — prisionier. Gavril Urzace reg. de inf. Nr. 5 (Bistrița-Năsăud) — mort; Grigorie Verzaru sublocot. reg. de inf. Nr. 5 (Sibiu) rănit.

În lista pierderilor Nr. 31, edată la 20 Oct. găsim între răniți pe d-l Ioan Murgu locotenent în batalionul 28 de vânători.

Cercetașii dela gimnaziul din Blaj au făcut l'uminecă — precum se vede din lista — o reușită excursie în pădurea din Veza numită Cărbunar. În frunte cu neobositul lor conducător prof. Dr. Alexandru Borza, care a introdus la gimnaziul nostru sportul acesta foarte important pentru cunoașterea naturii și educațiunea fizică, au petrecut toată ziua în liber, făcând diferite exerciții; s'au aranjat în tabără, a pregătit de mâncare și la urmă diferitele trupe au încercat mai multe atacuri după anumite planuri. Timpul admirabil a contribuit mult la reușita frumoasei excursiuni.

Un ordin al ministrului oprește până la alte dispoziții transportul pe căile ferate și tăierea vițelilor de vacă și a vacilor sub 3 ani.

Poșta redacției.

D-lui S. T. L. Cu privire la răspunsul din poșta redacției, pe care l-am dat în anul 192 al „Gazetei Transilvaniei“, în urma demersurilor făcute ulterior de noi, suntem astăzi în poziție de-a restabili starea faptică a lucrului:

Pe baza informațiilor luate dela primărie nu corespunde adevărului că vreuna din persoanele, cari au cerut ajutor bănesc, ar fi fost trimisă în România ca să ceară acolo ajutor. Nu este însă eschis, ca unul dintre funcționarii aplicați la împărțirea acestor ajutoare să fi răspuns unei femei, care s'a plâns că primește prea puțin deoarece bărbatul ei câștiga în România și 20 coroane la zi; atunci, pentru ce n-ate d-oi acolo 24, deși nici această afirmațiune nu e dovedită.

Rezultă deci, că această observare — de-a în genere s'a putut face — nu corespunde de la forma aceasta înțelesului, care s'a atribuit răspunsului nostru din poșta redacțiunii.

Dealtfel ni s'au mai dat lămuriri, că trei părți din patru a ajutoarelor plătite la magistrat au fost distribuite între femeile române și că în cele două bucatării populare, susținute de oraș pe cheltuiala proprie primesc grana gratuit deosemena 2/3 familii române.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu; Branisce & Comp. Redactor responsabil: Ioan Lacea.

TAILOR FOR GENTLEMEN

M. NEUMAN

CENTRALA:

WIENA

FURNIZORUL CURTEI ȘI CAMEREI IMPERIALE REGALE:

SUCURSALE:

BRAȘOV

BUDAPESTA

Mare Depozit de Haine pentru Bărbați, Băeți și Fetițe

.. Toate în calitățile cele mai bune și croială elegantă, prețuri originale, fixe .. | | Cereți catalogul nostru ilustrat ..

Anunțuri

primește Administrațiunea Gazetei Transilvaniei cu prețurile cele mai MODERATE.

Ionel Ciucășel
croitor de haine bărbătești
Brașov,
Târgul Florilor 18.
12-50

AVIZ

Imi iau voea a aduce la cunoștința On. public, că am înființat un
Depozit de lemne tăiate pentru ars
în strada Fântâni nr. 46 (difercarea tramwalului).
Lemne de fag tânăr tăiate, duse acasă stânjenn 40 coroane.
Blane 35 coroane. (cu bani gata.)
1-3

Josef Sziklós
Biron:
Strada Neagră 51.
Telefon Nr. 508.